

עקב

כמה פעמים מוזכר אביי בכל הש"ס

מאת: 1234567

וּשְׁנַנְתֶּם לְבָנֵיךָ וּדְבַרְתָּ בָּם (ו, ז)

פרש"י: ושננתם - לשון חידוד הוא. שיהיו מחודדים בפיו, שאם ישאלך אדם דבר לא תהא צריך לגמגם בו אלא אמור מיד.

אבי זקנתי הגאון הצדיק רבי אברהם אבלי קוסובסקי זצ"ל, שימש בקודש כרבה של העיירה ווילקוביסק ברוסיה. כשעלה לארץ ישראל - התיישב בירושלים, ותקופה ארוכה הצליח להתהלך בצנעה ובהסתר, ישב על התורה ועל העבודה יומם ולילה. אבל כבר אמרו חז"ל "כל הבורח מן הכבוד הכבוד רודף אחריו"; בהשגחה עליונה התגלגל מאורע שבגיננו עמד הגאון בעל "הזית רענן" רבי יהושע מקוטנא זצ"ל על גדלותו של סבי ובקיאותו בכל מכמני התורה, והפציר בו לקבל עליו לכהן פאר כראב"ד בבית דינו.

סיפור מדהים הממחיש את גדלותו בתורה ובקיאותו העצומה בכל הש"ס, שמעתי מדודי הרב יהושע קוסובסקי ז"ל מחבר סדרת ספרי ה'קונקורדנציה' על הש"ס. רבי יהושע סיפר שבהיותו כבן עשר ניגש אל אביו הגה"צ רבי אברהם אבלי לאחר תפלת שחרית, ושאל בתמימות: "אבא, כמה פעמים מוזכר אביי בכל הש"ס? פני הסבא רבי אברהם אבלי הרצינו והוא שקע בהרהורים, את ארוחת הבוקר כבר לא אכל באותו יום. הסבא החל לצעוד לאורכו ולרוחבו של בית המדרש, פניו בערו כאש וכל כולו היה בעולם אחר, צלל ושייט בים התלמוד, לאחר קרוב לשעתיים נעמד על מקומו, קרא לבנו יהושע, ואמר: כך וכך פעמים מוזכר שמו של אביי בכל הש"ס...!

הילד יהושע לקח עפרון ומחברת, נכנס לבית הכנסת, הוציא מארון הספרים מסכת ברכות והחל לדפדף דף אחר דף, וכך ציין כל פעם היכן שמוזכר אביו. כשסיים מסכת ברכות הוציא מסכת שבת, הילד לא התעצל ומשך כמה שעות ישב וציין כל פעם שנתקל בשם אביו. לאט לאט נצטברו על השולחן כמה מסכתות, השעות נקפו, הגיע שעת בין הערבניים סמוך למנחה, והנה הגיע לבית הכנסת "השרף מבריסק" - הגאון הנודע רבי יהושע לייב דיסקין זצ"ל. כשהבחין הרב מבריסק בילד היושב רכון על הגמרא ומסביבו ערימה גדולה של גמרות. ניגש אליו הרב ובנימה של קפידה הביע תרעומת על סחיבת הגמרות. עלינו לדעת כי בימים ההם ש"ס היה יקר ערך. וכשנדיב לב תרם ש"ס שלם לבית הכנסת, היו עושים מעמד "הכנסת ש"ס" בתופים ומחולות כמו שמכניסים ספר תורה חדש. כך שהקפדתו של השרף מבריסק היתה מובנת גם לילד. הצטדק הילד בפני הרב וסיפר גופא דעובדא: בשעות הבוקר שאל את אביו כמה פעמים מוזכר שם אביו בכל הש"ס, והאבא ענה לו כמה, וכעת הוא בודק אם המספר נכון. הרב מבריסק שאל מה המספר שנקב האבא, ולשמע התשובה - התיישב הרב מבריסק על מקומו, ישב וחשב, לאחר זמן קצר ניגש לילד ואמר: אביך קלע אל השערה ואמר את הסכום המדוייק! ^{אוצר חכמה} ובלשון קדשו "דיין טאטע האט גיטראפין פונקט אויף אהאר!"

הבן היניק יהושע'לע לא הביע התפעלות, חזר לעבודתו, והוציא עוד גמרא מהארון. ניגש אליו שוב הרב מבריסק ושאל: הלא אמרתי לך שאביך צדק ולמה אתה ממשיך לחפש.

ענה הילד תשובה חריפה ושובבה ואמר: רבי יש לי ק"ו! הרב הרים גבה - והילד המשיך ואמר: אם לאבי לא האמנתי, מדוע שהאמין לרב...? הרב מבריסק צבט לילד על לחיו, חייך - ואמר לו: יש לי הצעה בשבילך. בחר איזה מסכתא שאתה רוצה, ואני אגיד לך כמה פעמים מוזכר אביו במסכתא זו, ואם תראה שכיוונתי נכון - תוכל להקיש מכך על ידיעותי בשאר המסכתות. הצעת פשרה זו מצאה חן בעיני הילד - וכך עשה: הצביע על מסכתא מסויימת, ותוך דקות ספורות קיבל תשובה מהרב. הילד בדק גמרא זו ונוכח בצדקתו של הרב מבריסק... מסיפור כגון זה צריכים אנחנו צריכים לקחת מוסר השכל: לא יאמן לאיזה דרגות בלימוד הגיעו אבותינו! לזכור כמה פעמים מוזכר